

BIURO STUDIÓW I PROJEKTÓW ROZWOJU ROZSIĘTWA
"BIPROJEKT" W WARSZAWIE
PRACOWNIA ROLNA W WARSZAWIE, UL. RACIAŃSKA 4

OTRACOWANIE: Ewidencja szkoleń ogrodniczo-parkowych

KIERUJĄCY: Scisława Średnia GŁÓWNA: Pańków

WOJEWÓDZTWO: Wałbrzych

ZLECENIODAWCA: Urząd Wojewódzki Wydział Kultury
i Sztuki

NUMER UMOWY: 123/134/WZ-1/23/82

4374

Zakład Produkcyjny w Legnicy

SKOROSZYT

1824-321 BN-73 7386-01

Cena detal. zł. 1,80

BIBLIOTEKA

Zarządca Biblioteki: *[Signature]*

ul. Szwolężerów Nr 9, tel. 29-61-78

ARCHIWUM

OŚRODEK OCHRONY

ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU

ul. Szwolężerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4374

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zielen towarzysząca Rodzaj parku/ogrodu: klasztorny, zamkowy, pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: II połowa XIX w Forma stylowa: neorenesansowy Wielkość: 3,5 ha	Nazwa: ŚCINAWKA ŚREDNIA Adres: 6W. RADKÓW Województwo: WAK BRZYSKIE Użytkownicy: Rejonowe Przedsiębiorstwo Hodowlane i Verząd Miejskie i Gminy RadkóW
--	--

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		zły	mierny	db	b. db	
A	I.	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego				
	Wartości zabytkowe	1. Osie i ciągi kompozycji (relacja z architekturą			+	
		2. Układ dróg			+	
		3. Stopień przetrwania starodrzewia			+	
		4. Układ wodny i pierw. uksz. terenu		+		
		5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury			+	
	II.	Wartość układu przestrzennego				
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+		
		2. Wartość historyczna układu (dawność)		+		
		3. Wartość obiektów architektury			+	
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+		
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne			+	
	III.	Wartości tradycji historycznej (w sensie potencjonalnych walorów turystycznych)				
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+			
		Wartości zabytkowe ogółem			16	
B	I.	Wartości przyrodnicze i ekologiczne				
	Wartości przyrodnicze i ekologiczne	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		+		
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+		
		3. Intensywność zadrzewienia		+		
		4. Stan zdrowotny drzewostanu		+		
		5. Znaczenie ekologiczne			+	
		Wartości przyrodnicze ogółem			6	
		Ogólna ocena obiektu			22	

Analizę sporządził: [signature]

Data: 18.08.83

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych — podać na odwrocie karty!

- pilnie zlikwidować nacięty odpływ ścieków do parku

BIURO STUDIÓW I PROJEKTÓW ROZWOJU ROLNICTWA

BIURO PROJEKTOWO-TECHNOLOGICZNE
PRZEMYSŁU ROLNEGO I ORGANIZACJI
PRZEDSIĘBIORSTW ROLNYCH „BIPROZET”

CENTRALA 00-041 WARSZAWA UL. JASNA 14/16
TELEFON 27-05-01 • TELEX 81-25-26

PRACOWNIA — ODDZIAŁ: Rolna we Wrocławiu

OWNIA : Rolna

COWANIE : Ewidencja założeń ogrodowo-parkowych

Gmina: Radków

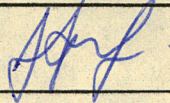
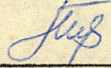
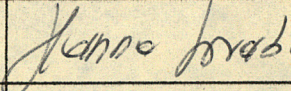
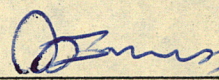

COWOŚĆ Ścinawka Średnia WOJEWÓDZTWO: Wałbrzych

ENIODAWCA : Urząd Wojewódzki Wydział Kultury i Sztuki
w Wałbrzychu

R UMOWY : CECHA PROJEKTU:

34/WR-1/25/82

„Biprozet” w Warszawie
Pracownia Rolna we Wrocławiu
50-104 Wrocław, ul. Łaciarska Nr 4
tel. 38-969

FNKCJA	IMIE I NAZWISKO	DATA	PODPIS
yst.	Stanisław Prączyński	III.83r.	
	Jadwiga Tylińska	"	
oj.	mgr Hanna Wrabec	"	
atant	mgr Krzysztof Eysymontt	"	
espołu	mgr inż. Henryk Ciesielski	"	

Pracowni inż. Stanisław
Kiełczewski

KIEROWNIK
Pracowni Rolnej

inż. Stanisław Kiełczewski

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4344

METRYCZKA PARKU — OGRODU

1	Adres: miejscowość (dzielnica, ulica, nr posesji) <div style="text-align: center;">Scinawka Średnia, ul. Wojska Polskiego 14</div>	gmina <div style="text-align: center;">Radków</div>	województwo <div style="text-align: center;">wrocławskie</div>
2	Nazwa parku: aktualna: Scinawka Średnia	dawna: Mittelsteine	
3	Rodzaj parku i stan jego zachowania: <div style="text-align: center;">Park naturalistyczny</div>		
4	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń: <div style="text-align: center;">II poł. XIX w.</div>		Autor:
5	Powierzchnia parku: Ogółem ha 3,5 ha	w tym wód w ha brak	Istniejące budynki: 1. O wartościach zabytkowych Pałac, budynek kaplicy /1795/ Zabudowania folwarczne.
6	Nr i data rejestru parku — ogrodu 863/WK 894/WU/82 2.28.08.1983	6a. Opinia Komisji Konserwatorskiej	2. Inne:
7	Użytkownicy obiektu: Państwowe Przedsiębiorstwo Hodowlane - Scinawka Średnia, ul. Mickiewicza 16 nr działki 968/1 Urząd Miasta i Gminy w Radkowie - nr działki - 976.		
8	Istniejące dokumentacje (data i autor): brak	1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: na części parkowej bez zabudowań 1:500 Rej. Biuro Geodezji w Nowej Rudzie	2. Inwentaryzacja zieleni: brak
	3. Studium historyczne: brak	4. Założenia techniczno-ekonomiczne: brak	5. Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy:
9	Przeprowadzone remonty:	Budynków	Parku
		Metrykę sporządził: H. Wrabec, S. Prądkowski Data: marzec 1983 r.	

II. KROTKA ANALIZA HISTORYCZNA

We wsi Ścinawka Średnia /niem. Mittelsteine/ znajdowały się przed II-gą wojną światową dwa majątki ziemskie. Jeden z nich /Hauptmannhof/ należał do końca XVIII wieku do rodziny von Magnisów. Drugi będący przedmiotem niniejszego opracowania, położony w części wsi bardziej na wschód wysuniętej nazwany został później Lüttwitzhof. Majątek ten według informacji podanej przez Webera, stanowił w XVI i XVII wieku własność rodziny von Stilfriet-Rattowitz. Następnie Christof Metzinger przekazał go Seminarium Jezuitów z Kłodzka. 24 kwietnia 1788 roku majątek ziemski w Ścinawce Średniej wraz z folwarkiem Jezuitów zakupił od Pruskiego Urzędu Finansowego Ferdynand von Lüttwitz. W rękach rodziny von Lüttwitzów pozostały dobra do 30-tych lat XX wieku, przy czym z rodziny tej ~~wzmiank~~ wzmiankowani są: Teodor von Lüttwitz w 1876 r., Ernst von Lüttwitz w 1901 roku i Rochus von Lüttwitz w 1917 i 1922 roku. Około 1930 roku w posiadanie majątku Lüttwitzhof weszli Jezuici z Aachen. Folwark Jezuitów nabył wówczas dr fil. Adrian Gärtner.

Jak podaje Weber, pałac w Ścinawce Średniej posiada starą metrykę. Pierwotna budowla została spalona w czasie wojny 30-letniej i następnie odbudowana. W 1877 roku rezydencję przykryto nowymi dachami. W latach 30-tych XX wieku pałac został powiększony a fasady otrzymały pseudoklasycystyczną artykulację. Rozbudowa ta miała, jak się zdaje, miejsce w okresie zakupu dóbr przez Jezuitów z Aachen. W pałacu mieścił się wówczas nowicjat.

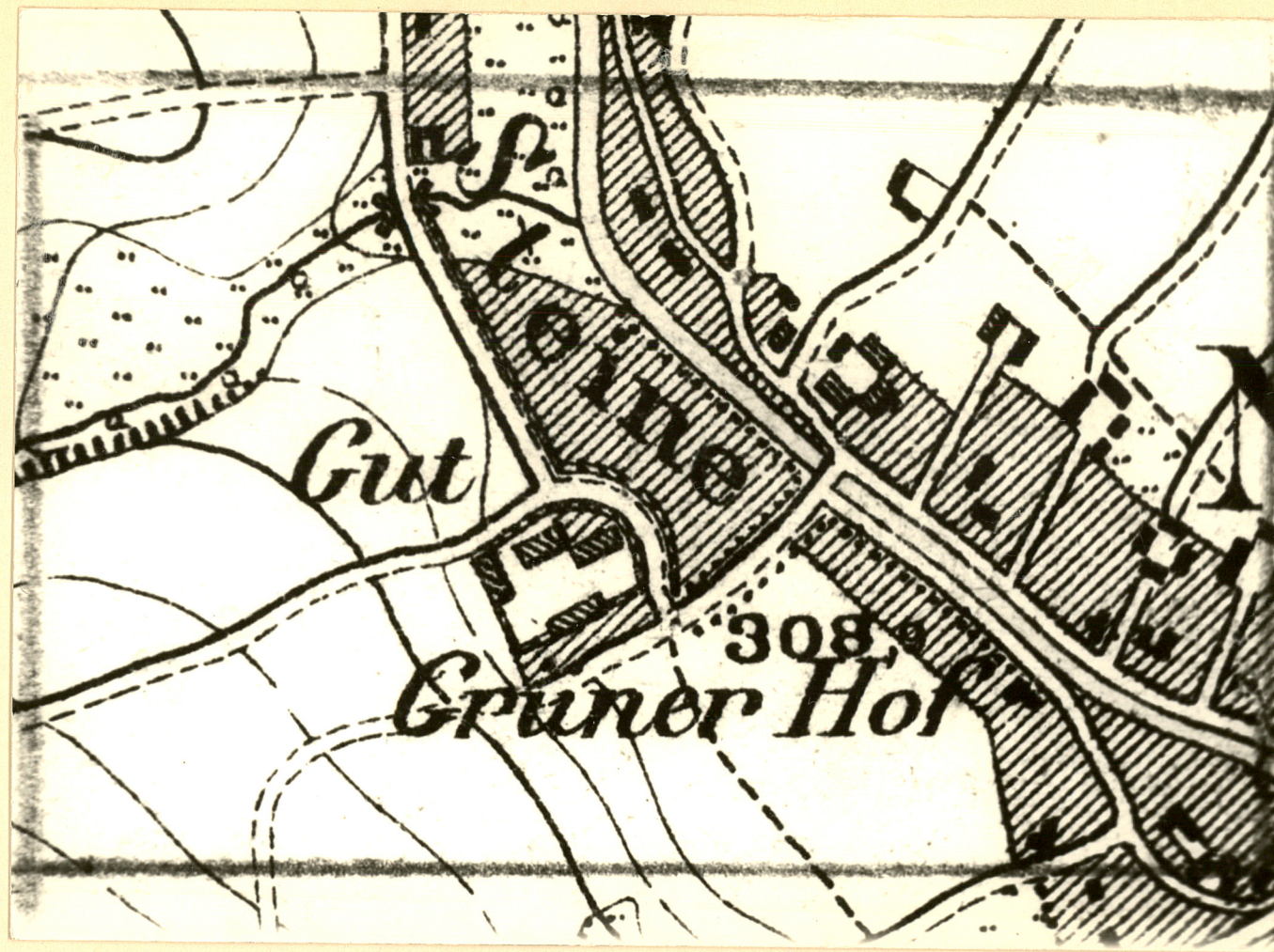
Rezydencja w Ścinawce Średniej elewacją frontową zwrócona została na południe ku dziedzińcowi folwarcznemu. Wokół dziedzińca skupiono mieszkalno-gospodarczą zabudowę, obecnie bezpośrednio powiązaną z pałacem. Po wschodniej stronie folwarku znajduje się budynek wzniesiony w 1795 roku /data: erbaut 1795/ i pełniący funkcje kaplicy. Obecnie został on zaadaptowany na cele gospodarcze.

Pałac w Ścinawce Średniej posadowiony jest na płaskowyżu. Po jego północnej stronie znajduje się skarpa terenowa, zarysowana półkolistą linią i stromo schodząca w dół ku rzece Ścinawce.

Na północny wschód od pałacu rozciąga się teren o wydłużonym kształcie, ograniczony od północy korytem rzeki. Na terenie tym założono w II-giej połowie XIX wieku park naturalistyczny wciągając do założenia zastany nadrzeczny drzewostan dębowy, który wzbogacony został o nasadzenia klonów, lip, buków, jaworów i jesionów. Drzewa te posadzono pojedynczo lub zakomponowano w grupy po dwie względnie trzy sztuki razem. Np. dwie lipy, między nimi jawor. Jak podaje, stara mapa wsi z końca XIX wieku, park przecinała po środku droga spacerowa, biegnąca równolegle do koryta rzeki. Teren rozciągający się po północno-zachodniej stronie pałacu wykorzystywany był na cele gospodarcze /ogród warzywny, sad/.

B i b l i o g r a f i a

1. Zimmermann F. - Beiträge zur Beschreibung von Schlesien
Brieg 1789 T.8, s.362.
2. Pastorff M. - Schlesische Güter - Adressbuch.
Breslau 1876, 1905, 1917, 1922, 1930.
3. Krane A. - Wappen und Handbuch in Schlesien landgesessenen Adels
Görlitz 1901-1904 s.72.
4. Weber R. - Schlesische Schlosser
Dresden 1900 T.I, s.33 tabl.63.

Fotokopia planu wsi Ścinawka Średnia z 1883 r.

Widok pałacu w Ścinawie Średniej wg zdjęcia z albumu Webera
wykonanego na pocz.XX w.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny.

Założenie dworskie w Ścinawce Średniej położone jest w południowo-zachodniej części wsi.

Południową część układu zajmuje dawna zabudowa folwarczna wraz z pałacem, który usytuowano po północnej stronie dziedzica gospodarczego. Pałac jest zamieszkały, część pomieszczeń pałacowych użytkuje się jako magazyny. Pałac wymaga przeprowadzenia kapitalnego remontu. Północną część założenia zajmuje park, którego północną granicę wyznacza rzeka Ścinawka, od strony wschodniej styka się ona z rolą i łądem.

Zachodnią granicę parku wyznacza mur zbudowany z płyt betonowych oddzielający park od zakładów przemysłowych, natomiast południową granicę parku wyznacza górna krawędź wysokiej skarpy terenowej, która oddziela w tej części założenia, część parkową od zabudowań folwarcznych. Na skarpie w okresie powojennym wzniesiono wiele małych pomieszczeń gospodarczych, ogradzając je licznymi płotami. U podnóża skarpy, na wprost pałacu urządzono mały ogródek warzywny. Na teren parku spływają ścieki z pałacu oraz innych budynków, powoduje to usychanie drzew.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin.

Wykaz drzew i krzewów.

1. <i>Larix decidua</i>	- modrzew europejski	1 szt
2. <i>Picea abies</i>	- świerk pospolity	27 "
3. <i>Pinus străbus</i>	- sosna wejmutka	1 "
4. <i>Acer platanoides</i>	- klon pospolity	35 "
5. <i>Acer pseudoplatanus</i>	- klon jawor	5 "
6. <i>Aesculus hippocastanum</i>	- kasztanowiec biały	2 "
7. <i>Betula verrucosa</i>	- brzoza brodawkowata	7 "
8. <i>Crataegus monogyna</i>	- głóg jednoszyjkowy	11 "
9. <i>Acer sp.</i>	- klon	1 "
10. <i>Fagus silvatica</i>	- buk pospolity	4 "

11. Fraxinus excelsior	- jesion wyniosły	5 szt
12. Populus alba	- topola biała	1 "
13. Quercus robur	- dąb szypułkowy	22 "
14. Sambucus nigra	- bez czarny	
15. Tilia cordata	- lipa drobnolistna	26 "
16. Salix alba "Tristis"	- wierzba biała odm. płacząca	1 "

Wykaz zawiera ilości drzew wyróżniających się.

Najstarsze drzewa spotykamy nad rzeką, rosną tam między innymi trzy buki pospolite o średnicach pni 1,0 - 1,2 m, lipa drobnolistna o średnicy pnia 1,5 m oraz dwa dęby szypułkowe o średnicach pni 1,2 i 1,5 m. Koło schodów usytuowanych na skarpie rosną między innymi: sosna wejmutka o średnicy pnia 0,5 m oraz dąb szypułkowy o pniu grubości 1,2 m. Na dziedzińcu na wprost pałacu rośnie 8 głogów jednoszyjkowych, formy drzewkowatej o średnicach pni po 0,3 m oraz cztery klony pospolite, dwa z nich osiągnęły średnice pni 0,5 i 0,7 m.

Poza drzewami przedstawionymi na planie w graficznej części opracowania, na skarpie rośnie samosiew drzew i krzewów. Część drzew rosnących na terenie parku posiada uszkodzenia mechaniczne. Pojedynczo występuje posusz oraz pnie po usuniętych drzewach. Ogólny stan zdrowotny drzewostanu jest średni. Część dawnych powierzchni trawnikowych wymaga renowacji.

3. Rola obiektu w krajobrazie.

Pałac wraz z folwarkiem usytuowany powyżej wiejskich zabudowań widziany jest z daleka, między innymi z szosy wiodącej ze Ścinawki Średniej do Kłodzka.

Założenie wprowadza duże urozmaicenie w zabudowie wsi.

4. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Założenie pozostaje w dawnych granicach.

Zachował się pałac oraz zabudowa folwarczna.

Największe zmiany zaszły na skarpie, oraz w południowej części parku, gdzie wzniesiono wiele pomieszczeń gospodarczych takich jak kurniki, chlewiki itp.

Dawny układ komunikacyjny parku jest nieczytelny.

III. W N I O S K I

1. Granicę ochrony konserwatorskiej w zakresie ochrony układu, oraz granicę parku przedstawiono na planie, w graficznej części opracowania.
2. Ochroną ekologiczną obejmuje się cały teren parku, /od górnej krawędzi skarpy do rzeki/.
3. W ramach zmiany sposobu użytkowania należy:
 - a/ przenieść poza teren parku wszystkie pomieszczenia gospodarcze, wraz z towarzyszącymi im płotami,
 - b/ zlikwidować spływanie ścieków na teren parku.
4. Z zakresu pożądanej renowacji należy:
 - a/ wykonać remont kapitalny pałacu,
 - b/ uporządkować skarpe,
 - c/ wykonać renowację powierzchni trawnikowych w południowej części parku i na skarpie,
 - d/ zlikwidować wysypisko śmieci w zachodniej części założenia.

Uwaga: Proponuje się pozostawienie samosiewu drzew i krzewów, jako naturalnego umocnienia stromej skarpy.

1. Widok na pałac od strony folwarku.

2. Budynek mieszkalny.

3. Fragment zabudowy.

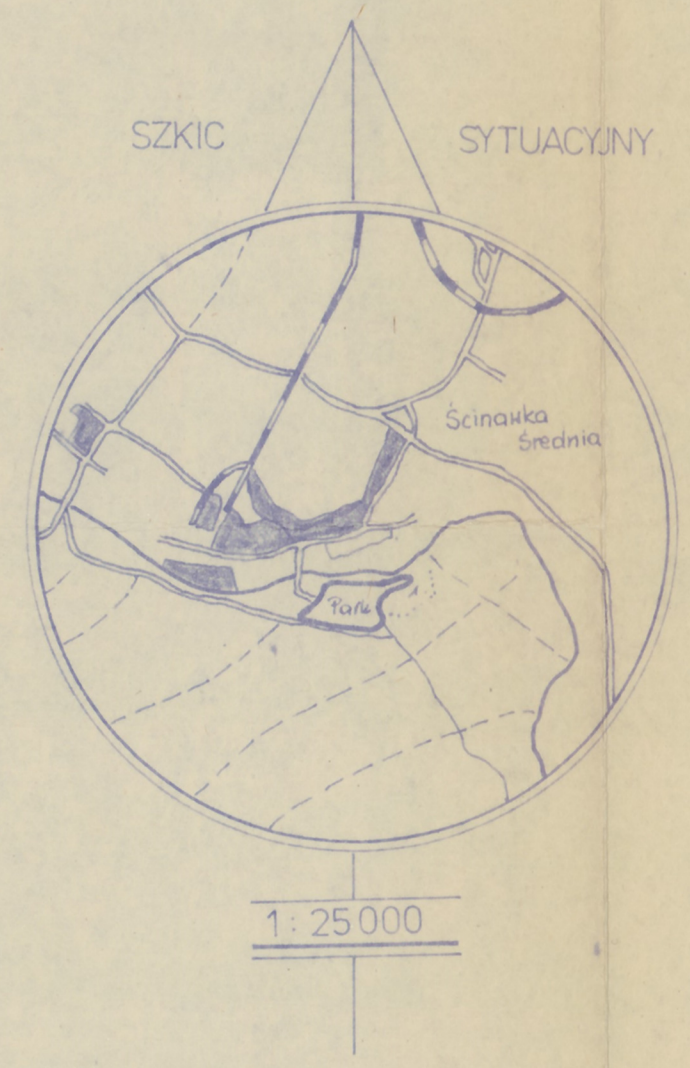

4. ¹ fragment zabudowań.

5. Drzewostan parkowy.

ŚCINAWKA ŚREDNIA

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szewalska 9 tel. 621 62 41 w. 244
M.M. 4374

WYKAZ DRZEW I KRZEWÓW

1. LARIX DECIDUA	— modrzew europejski
2. PICEA ABIES	— świerk pospolity
3. PINUS STROBUS	— sosna wejmutka
4. ACER PLATANOIDES	— klon pospolity
5. ACER PSEUDOPLATANUS	— klon jawor
6. AESCULUS HIPPOCASTANUM	— kasztanowiec biały
7. BETULA VERRUCOSA	— brzoza brodawkowata
8. CRATAEGUS MONOGYNA	— głóg jednoszyjkowy
9. ACER SP	— klon
10. FAGUS SILVATICA	— buk pospolity
11. FRAXINUS EXCELSIOR	— jesion wyniosły
12. POPULUS ALBA	— topola biała
13. QUERCUS ROBUR	— dąb szypułkowy
14. SAMBUCUS NIGRA	— bez czarny
15. TILIA CORDATA	— lipa drobnolistna
16. SALIX ALBA TRISTIS	— wierzba biała odm. płacząca

EWIDENCJA PARKU W ŚCINAWCE ŚREDNIEJ	
gm. Radków woj. wałbrzyskie	
SKALA 1:500	Pow. ok. 3,5 ha
wykonał: STANISŁAW PRĄDZYŃSKI	III. 1983
kreśliła: JADWIGA TYLIPSKA	RYS. 1 (1)

PODSTAWOWE OZNACZENIA GRAFICZNE ELEMENTÓW PLANÓW DLA CELÓW EWIDENCJONOWANIA ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

	aktualna granica parku
	pierwotna granica parku
	budynki murowane
	budynki drewniane
	budynki murowane o wart. zabytkowych
	budynki drewniane o wart. zabytkowych
	miejsca, lub pozostałości budynków zabytkowych
	rzeźby parkowe
	ogrodzenie trwałe (z muru, kamienia, metalu na podmurówce i słupach bet. lub metalowych)
	ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych
	ogrodzenie nietrwałe
	bramy i furtki
	elementy architektury ogrodowej
	pnie po starych drzewach
	a) aktualne wejście do parku b) dawne wejście do parku
	baseny, fontanny
	rzeki, strumienie

	naturalny zbiornik wodny
	naturalny zbiornik wodny, zarosnięty szuwarami
	skarpy
	drogi dawne dobrze zachowane
	ślady dawnych dróg
	drogi założone współcześnie
	masyw starodrzewia
	szpalery, lub aleje
	pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	drzewa uznane za pomniki przyrody
	masyw drzewostanu młodego
	pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	skupiny krzewów
	żywoploty
	powierzchnie trawiaste
	kwietniki
	osie kompozycji

	osie widokowe
	stanowisko i kier. wyk. zdjęcia fotograficz.
	granica ochrony zabytkowego założenia
	granica ochr. zewn. powiązań widokowych
	granica ochrony ekologicznej
$3/16$	gatunek / ilość szt.
$3/0,9$	gatunek / średnica pnia (m)
$\frac{3/6}{0,5}$	$\frac{\text{gatunek / ilość szt.}}{\text{średnica pnia (m)}}$
$\frac{3}{17} / \frac{150}{26}$	$\frac{\text{gatunek / } \varnothing \text{ pnia (m)}}{\varnothing \text{ korony (m) / wysokość (m)}}$

UWAGA : Ostatnie oznaczenie odnosi się do egz. drzew o cechach pomników przyrody.